

23 . Călugăreni | Comuna: Eremitu | Județ: Mureș | Punct: Vicusul castrului roman de la Călugăreni | Anul: 2013

Anul: 2013

Cod RAN: 116616.01;116616.04;116616.07

Perioade: Antichitate

Epoci: Epoca romană timpurie

Tipuri sit: locuire militară, locuire civilă

Categorii sit: Apărare (construcții defensive), Domestic

Autori: Daniel Cioată, Sorin Ilie Cociș, Coralia Crișan, Manuel Fiedler, Nicoleta Man, Szilamér-Péter Pánczél, Veit Stürmer

Instituții: Muzeul Județean Mureș, Institutul de Arheologie și Istoria Artei, Cluj-Napoca, Muzeul Județean Mureș, Deutsches Archäologisches Institut, Berlin, Germany, Muzeul Județean Mureș, Muzeul Județean Mureș, Humboldt Universität zu Berlin, Winckelmann Institut, Germany

Raport

Satul Călugăreni face parte din punct de vedere administrativ din comuna Eremitu, județul Mureș. Accesul în sat se face pe drumul județean 153 A. Satul este străbătut de râul Niraj. Distanțele până la cele mai apropiate localități sunt Miercurea Niraj - 15 km, Sovata - 20 km, Reghin - 25 km și Tg. Mureș - 35 km.

Situl se află în apropierea râului Niraj, la capătul vestic al satului, în spatele ultimelor case și a drumului de țară care face legătura cu satul Dămieni. Castrul este amplasat pe terenul arabil din spatele caselor, și parțial se extinde în grădinile de pe lângă case. Vicusul este amplasat de-a lungul drumului spre Dămieni, de o parte și de alta, având o întindere destul de mare, materialul ceramic extinzându-se pe o suprafață de cca. 5 ha. În primăvara anului 2013, termele au fost identificate prin prospecție geomagnetică, în dreapta drumului principal de ieșire din sat, la aproximativ 300 m de castru.

În anul 2013 au fost vizate pentru cercetare trei sectoare importante ale sitului roman: principia castrului, băile, și s-a urmărit stabilirea extinderii vicusului în imediata apropiere a castrului.

Suprafața A a fost deschisă în principia castrului orientată N-S și având dimensiunile de 15 x 10 m. Imediat sub stratul vegetal, cu o grosime de aproximativ 0,20 m., au apărut ruinele zidurilor aedesului.

În această suprafață au fost identificate trei laturi ale aedesului, după cum urmează: zidul estic dinspre basilica (L = 6,20 m, l = 1,10 m) a fost construit pe o fundație seacă compusă din piatră de râu și numai la elevația zidului s-a folosit piatră de râu și blocuri de calcar legate cu mortar. Zidul din spatele aedesului este amplasat spre vest (L = 7 m, l = 1 m), fiind furat aproape în întregime, păstrându-se numai puțină piatră în șanțurile de fundație ale zidurilor. Încăperea aedesului este închisă spre nord de un zid (L = 7 m, l = 1 m), unde sunt amplasate două officii. În interiorul aedesului s-a păstrat podeaua de cocciopesto, amplasată pe o fundație din piatră mare de râu și nisip. Atât în ziduri, cât și în podea există gropi moderne de scoatere a pietrei. Cele două birouri dinspre latura de nord a aedesului, au aproximativ aceleași dimensiuni (4 x 4,5 m) iar lățimea zidurilor exterioare variază între 1 m și 1,30 m iar cel despărțitor este lung de 4,4 m, și lat de 0,70 m. Tehnica de construcție este aceeași, neseseizându-se mai multe faze de construcție. Și traseul zidurilor birourilor este întrerupt de gropi moderne de scoatere a pietrei.

În partea frontală a aedesului și a officiilor a apărut un strat gros de demolare, format în principal din țigle și olane fragmentate, provenind probabil din acoperișul basilicii. Sub stratul de demolare din fața aedesului, a apărut o încăpere atașată zidului din față cu laturile de 2,17 x 3,85 x 1,40 m. Pereții sunt construiți din cărămizi și pietre dispuse aleatoriu, legate cu mortar alb. Lățimea maximă a pereților acestei încăperi este de 0,65 m. În interiorul încăperii, ca de altfel pe toată suprafața situată sub stratul de demolare se află urme evidente de arsură. În colțul de S-E a încăperii a fost creată o nișă rectangulară, probabil ca loc de fixare pentru un element arhitectonic.

Cercetările din Suprafața A a principiei nu au fost finalizate urmând ca ele să continue în anul 2014.

Suprafața B a fost deschisă în băile castrului, identificate prin măsurători magnetometrice în primăvara anului 2013. Orientată NE-SV, cu dimensiunile de 10 x 5 m, Suprafața B a fost astfel trasată încât să surprindă latura vestică a termelor. În această unitate de săpătură au fost descoperite două ziduri paralele, dispuse la 1,5 m. distanță, între ele existând o structură de lut galben compact, tasat, spațiul delimitat de cele două ziduri putând fi interpretat ca fiind un culoar de acces spre alte încăperi. Zidul vestic (L = 6,20 m., l = 1,30 m.) a fost construit din piatră de râu, cărămizi și mortar alb. Fundația prezintă un șanț adânc de 1 m., umplut cu piatră de râu fără mortar. În proporție mare, acest zid a fost distrus prin scoaterea pietrei în epoca modernă. Zidul interior, pare să fie cel mai bine construit, fiind executat în opus incertum din blocuri de calcar și gresie, legate cu mortar alb.

În partea de nord-est a zidului s-a păstrat un strat gros de demolare care conținea resturi de podea, cărămizi, tencuială, tegulae mammate fragmentare. La nivelul de fundație a zidului a apărut un sistem de hypocaust, care se întinde pe toată suprafața de nord-est a secțiunii, din care s-au păstrat câteva pilae formate din mai multe cărămizi și amprente pilelor scoase, care se disting foarte bine în lutul galben. Toată suprafața hypocaustului este acoperită cu un strat gros de arsură, în care s-au conservat amprente de pile. Sistemul de hypocaust se întinde în continuarea suprafeței cercetate atât înspre nord cât și înspre est.

Suprafața B1, reprezintă o extensie spre sud a suprafeței B, cu dimensiunile de 5 x 12 m. Această suprafață a fost deschisă pentru a clarifica traseul zidurilor apărute în suprafața B și eventualele compartimentări ale clădirii. Într-adevăr, zidul exterior traversează și B1 pe toată lățimea, având o lungime de 6,60 m, iar lungimea totală relevată în cele două suprafețe este de 12,80 m. În partea de sud-est a suprafeței au apărut câteva ziduri de compartimentare: două dintre ele se unesc în unghi drept, formând colțul unei încăperi. Încăperea se întinde spre estul suprafeței B1 și în exteriorul ei. Zidurile au lungimile de 4,40 m și 1,40 m, cu o lățime cuprinsă între 0,60 și 0,80 m. În partea nordică a zidului, la 2,80 m de la colțul sudic, zidul este prevăzut la bază cu un canal de circulație a aerului cald, cu lățimea de 0,40 m. Din interiorul încăperii se păstrează baza din lut galben pe care au fost amplasate pilele de hypocaust, precar conservate. Spre deosebire de suprafața B, unde patul de lut a sistemului de hypocaust era acoperit de un strat gros de arsură, în această încăpere lutul prezintă foarte puține urme de arsură, semn că prefurniul era la distanță de această încăpere, iar aerul cald trecea prin mai multe canale (mai multe încăperi) până ajungea aici. De la peretele lung de 4,40 m. înspre vest, pornește un alt perete lung de 3,20 m, lat de 0,60 m care probabil se întâlnește cu un perete care pornește din suprafața B și intră în B1 cu o lungime păstrată de 2m. Toate zidurile sunt construite în opus incertum din blocuri de calcar, piatră de râu și pe alocuri cărămizi și legate cu un mortar alb.

Și această încăpere a fost dotată cu sistem de încălzire, unele pile păstrându-se până la înălțimea de 0,60 m.

Până acum, putem concluziona că au fost descoperite 3 încăperi (decoptate parțial), toate dotate cu sistem de încălzire.

Suprafața C a fost trasată aproximativ la 50 m. sud de terme, înspre castru. Suprafața C (10 m x 5 m) a surprins un nivel gros de cultură romană (0,30 - 0,40 m) care conține o cantitate impresionantă de material arheologic (ceramică, obiecte și unelte din fier, fragmente de fibule, monede, mărgelile de sticlă). Jumătatea nordică a secțiunii, la adâncimea de 0,60 m, este acoperită cu o platformă de piatră de râu, cu dimensiunile de 5,70 x 1,60 m și cu grosimea de 0,40 m, interpretată într-o primă variantă, ca fiind un drum roman, care traversa vicusul. Platforma este mărginită de un șanț, interpretat ca rigola drumului, într-o primă variantă, cu lățimea de 1,60 m, lățimea la fund de 0,70 m. și adâncimea de 0,40 m. Aceste dimensiuni, cât și umplutura acestui șanț, care conține mult pigment roșu (fragmente de cărămizi și chirpici) și material arheologic, ne îndreptățește să considerăm acest complex o locuință, respectiv șanțul de fundație al unui perete, lung de 5,70 m, care intră în profilul nordic. În profil se păstrează aproape sub tot stratul de piatră, un strat de dărâmatură format din fragmente de cărămizi și chirpici, lat de 0,20 m, și un strat gros de arsură de 0,10 m, și bucăți carbonizate de lemn, probabil provenite din structura clădirii.

Campania arheologică din anul 2013 a avut drept scop cercetarea a 3 sectoare importante:

1. Principia castrului, din care au fost decopertate aedesul, cele două birouri dinspre nord și o parte din basilica;

2. Termele castrului, din care au fost surprinse zidul exterior și 3 încăperi dotate cu instalație de hypocaust;

3. O locuință din vicusul militar, de mari dimensiuni, surprinsă parțial (numai fundația unui perete lung cu dimensiunile de 9 m x 0,80 m x 0,40 m) care traversează oblic secțiunea.

În anul 2014, cercetarea arheologică a sitului de la Călugăreni se va concentra pe cele 3 sectoare începute în 2013.

Informații suplimentare online

[Raportul 5146 din cronica.cimec.ro](http://cronica.cimec.ro)

[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](http://mapserver.cimec.ro)
